СТАНОВИЩЕ

от проф. дн. арх. БЛАГОВЕСТ ЦВЕТАНОВ ВЪЛКОВ /УАСГ пенсионер

Определен за член на Научно жури във връзка с обявен конкурс за един редовен доцент по 8.2 Изобразително изкуство - „Скулптура“ и „Композиция“ за катедра „Скулптура“ с двама кандидати – д-р ИВАЙЛО ЛАЛЬОВ АВРАМОВ и гл. ас. д-р БОРИСЛАВ ДИМИТРОВ АЛЕКСИЕВ, ДВ. брой 97 от 15.11.24 г. - ЗАПОВЕД № 0087/15.04.2025 г. на РЕКТОРА на НХА.

ОСНОВАНИЯ И КРИТЕРИИ ЗА ХАРАКТЕРИСТИКИ И ОЦЕНКИ, НАПРАВЕНИ В СТАНОВИЩЕТО

По ПРАВИЛНИК:

1. **…… Преподавателската натовареност в НХА *ВКЛЮЧВА ТВОРЧЕСКА И НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ*.**
2. **Придобита ОНС „доктор“.**
3. **……** кандидатите да са били преподаватели, **„асистент“, „главен асистент“,** включително хонорувани.
4. ……**ХУДОЖЕСТВОНОТВОРЧЕСКА дейност с доказани ПОСТИЖЕНИЯ.**
5. отговорят на съответните **Минимални национални изисквания.**
6. **…**…….**Нямат** доказано по законоустановения ред ***ПЛАГИАТСТВО.***
7. **СПРАВКА ЗА ОРИГИНАЛНИТЕ НАУЧНИ И/ИЛИ ХУДОЖЕСТВЕНОТВОРЧЕСКИ ПРИНОСИ,** към които се прилагат съответните **доказателства**.

а) членство в авторитетна творческа и/или професионална организация в съответната научна област;

б) приложени в практиката резултати от научни изследвания; изобретения и други продукти на интелектуалната собственост. Свързани с художественотворческата дейност:

в) участие в проекти;

г) създаване на произведения на изкуството с международно признание.

По ЛОГИКА:

1. ***“СКУЛПТУРАТА е вид изящно изкуство, чиито произведения се***

изработват в обемна пространствена форма от твърди или пластични материали. Те се създават чрез оформяне или комбиниране на твърди материали, предимно от камък, като мрамор, метал, стъкло или дърво, или пластични материали като глина, плат, полимери и по-меки материали. Терминът може да се отнася и до произведения, включващи звук, текст и светлина…” Уикипедия

Творчеството на кандидатите в конкурс за длъжност (доцент, професор) трябва да бъде съвременно, новаторско, но в разширените рамки на определението за Скулптура!

2. **СЪСТОЯНИЕ И ПРОБЛЕМИ ПРЕД НАЦИОНАЛНАТА СКУЛПТУРА И ОБРАЗОВАНИЕТО ЗА НЕЯ:**

- **състояние на днешната скулптура тук –** общо неблагоприятна национална конюнктура, липса на значими автори с принос за развитието на световната скулптура и ателиета за практика на студентите, липса на висока творческа активност и значими произведения…

- **“теорията” за трите И:** началната фаза в развитието на всяко творчество е Имитационна. Изучава се заварения природен и културен свят, възпроизвежда се Божието създание. След това с достигната зрелост, опитност и самочувствие авторът започва да “променя” познатия вече свят, изкачвайки се до Интерпретационната фаза. Върховото ниво е при напускането на образците и достигане на Иновационната фаза – зараждането на творчеството и неговия резултат изцяло в съзнанието и чувствата на автора. Фазите съответстват на възрастовото израстване, опита и дарбата на твореца…

- **Когнитивно и Сугестивно** са двете начала в творческата мотивация и възприемането на една художествена творба. Отсъствието на едното лишава едно произведение от същинската му особеност като художествено;

- **нормативни – ЧЕТИРИГОДИШНО ОБУЧЕНИЕ ПРЕДИ НАВЪРШВАНЕ НА ЗРЕЛОСТ /25 годишна възраст.** Едва след това младият човек прави съдбоносни (професионални) избори и може да взима стратегически решения. Едва след това може и да се излиза от клишетата и традиционните представи и парадигми… налага се обучението да заложи на базови знания и умения в традиционни възпроизвеждащи опити, доразвити в края на обучението със задачи за интерпретация – без вкарване в опити за иновационни опити. Време след академията, заедно с цялостното съзряване, натрупването на опит и прецизност, както и обогатяването на представите за това, какво е “скулптура” скулпторите ще правят експерименти, избори на парадигма и ще достигнат до своята иновационна личностна и творческа идентичност.

- **необходима подготовка на БЪДЕЩИ скулптори:**

- базово обучение, основано на човешката фигура, възпроизвеждане на натура. Във втора фаза се задават задачи по нейната интерпретация и промяна;

- овладяване на традиционни и нови технологии;

- компенсиращо обучение по "Декоративно-монументална скулптура", каквото отдавна е било редовно – дори структурно в специализирана катедра. Значима фигура тогава е бил Любомир Далчев, а напоследък тази подготовка е била налична при проф. Крум Дамянов (завършил специалната катедра на Далчев), който е и образован и с огромна практика в това изкуство. Създаването на пластически произведения в общественото пространство има огромно значение и е необходима подготовка на скурптурите…

  "Студентите по скулптура трябва да учат две неща – анатомия и геометрия"/ проф. Крум Дамянов.

  Трябва да се овладява вярното и точно възпроизвеждане на съществуващия свят, развиване на мисленето с поглед в бъдещето, а след това и преход към трансформация на този свят с цел достигане до оригинално ново творчество…

3. АВТОРИ И ТЕНДЕНЦИИ, ПРОМЕНЯЩИ ПАРАДИГМАТА НА СЪВРЕМЕННАТА СКУЛПТУРА – НАЙ-ЗНАЧИТЕЛНИЯТ ПРИНОС В ИЗКУСТВОТО

КРИСТО – цялото му зряло творчество.

АНИШ КАПУР - PALAZZO STROZZI – "***Невярно Нереално"***,
изложба на прочутия художник, който *революционизира* понятието за скулптура в съвременното изкуство.

АНСЕЛМ КИЙФЪР - ПАЛАЦО ДУКАЛЕ – *"Богоявление"…*

4. ЛИЧНОСТНИ КАЧЕСТВА на кандидата:
Диалогичност, колаборативност, способност за работа в екип, ръководене на хора.

I. Кандидат ИВАЙЛО ЛАЛЬОВ АВРАМОВ

КРАТКИ БИОГРАФИЧНИ ДАННИ ЗА КАНДИДАТА

Ивайло Аврамов е завършил Средното специално художествено училище по приложни изкуства и Националната художествена академия – специалност Скулптура.
Кандидатът има изискваната преподавателска практика като асистент по скулптура и Хоноруван преподавател по скулптура в катедра Скулптура и в други специалности на НХА.
Придобил е образователно-научна степен "доктор" по н.с. Изкуствознание и изобразително изкуство в НХА.
Ивайло Аврамов има самостоятелни изложби, участва с отделни творби и в групови и Общи изложби. Той участва му в симпозиуми и пленери. Ръководи и координира скулптурни проекти, прави презентации, има публични реализации…

Образованието и следдипломната квалификация, практиката и опита на Аврамов са пример на значителна изява в полето на изобразителното изкуство. Повечето от тях показват значително по обем творчество, но и непостоянна и неясна педагогическа практика – главно краткотрайна и в различни специалности.

2. ОБЩО ОПИСАНИЕ НА ПРЕДСТАВЕНИТЕ МАТЕРИАЛИ

Представеният от кандидата Ивайло Аврамов комплект хабилитационни материали в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на НХА, включва необходимите документи. В тях са налице една монография/хабилитационен труд, портфолио с творби за участие в конкурса, справка за преподавателска дейност и Наукометрична таблица.

3. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДЕЙНОСТТА НА КАНДИДАТА

3.1. Художественотворческа дейност:

а) участие в проекти: Ивайло Аврамов има шест самостоятелни изложби; участва с отделни творби и в 43 групови и Общи изложби. Седем са участията му и в симпозиуми и пленери. Той ръководи и координира осем скулптурни проекти, прави презентации, има публични реализации… Той е значим автор в предпочитания жанр на абстрактно изобразително изкуство. Но – извън рамките на скулптурата;

б) Ивайло Аврамов **е** член на СБХ;

в) Във всички материали се вижда доминанта на личното понятие за скулптура – значимо в творчеството на всеки автор. Но това понятие всъщност излиза извън т. нар. разширено понятие за скулптура – то е художествена дейност и

създава художествени творби, но те не са скулптура. Уместно би било да се определи като "изобразително изкуство"…

Концептуализмът, който изчерпва мотивацията на създателя и определя характеристиките на визуализиращите го творби оставя цялостния смисъл на автора в когнитивното, игнорирайки извечно присъщото за всички изкуства сугестивно…

Цялостна концепция и отделните идеи и конструкции на този автор имат безброй аналози в днешния свят, между които и той има своето място, но той не променя парадигмата за съвременната скулптура в световен план, на което да се заложи едно предложение за избирането му за преподавател.

3.2. Научна и научно приложна дейност

- **Хабилитационен труд**

Разработваният проблем в хабилитационния труд е отворен за продължаващи изследвания като цяло.

В конкретния случай проблемът е фокусиран през личното творчество и предпочитания на автора, а конкретните задачи, разработени в труда пряко резултират /следват творческите му виждания.

Авторът добре познава състоянието на проблема и оценява творчески цитирания литературен материал.

Характеристика и оценка на труда (*аналитичен преглед на съдържанието по глави.*

Изследването е приложно в сферата на творчеството на кандидата, притежава научна стойност, високо качество и яснота на концептуалната система.

В труда са описани четири характеристики на абстрактността:

- **изследване на процеса** (създаване на следи, фрагментиране, мултиплициране, архивиране);
- **създаване на обект**(терени, маси, кутии, фрагменти, валяци, рамки)**;**
- **трансформация на материал** шест групи материали, трансформиращи пластицизма в концептуализиран естетически конструкт с материално присъствие, свързан с процеса – *гипс, смола, дърво, метал, камък;* мрежи, хартия,туш и хартия, туш и вода, прах и фракции, видео.);
- **самодостатъчно пространство** (архитектурата като даденост).

Представени са също и направления в осмисляне на процес: ***създаване на следи; фрагментиране; мултиплициране; архивиране*****.**

Самодостатъчно пространство/преформатиране на процеса, обектността и материалността в концептуализиран конструкт, който трансформира естетическата категория в етическа по пътя към социализацията на произведението.
Това са обосновани характеристики, които обаче не изчерпват цялата проблематика – което е и невъзможно. В случая те защитават склонността на автора като "автор на художествени творби", обогатяващи, но незадължаващи другите с тезите си.
Специално относно архитектурата не може и да се помисли за приемане на вижданията на автора. Самото понятие за архитектура не е разбрано и е стеснено до нужните на автора характеристики, за да защити и обясни конкретни свои идеи и техните форми с отношение към "архитектурна" форма.

В този контекст интересните сами за себе си тези и представящите ги форми също, както и при творбите на този автор излизат извън "разширено" понятие за скулптура. В такъв случай определено е безсмислено да се говори за скулптура, а по-скоро за изобразително/визуално изкуство!

- **Публикации**

Кандидатът е приложил списък на четири самостоятелни и една колективна публикации. Има широк профил на тематиките – оценка на симпозиум, изследване върху мемориален комплекс, теоретични статии ("Хронология на процеса", "Социалната рефлексия на реалността и формално-пластичната и дубликативност"). Само една публикация е в съответно издание/Изкуство, а две лекции са на Международна научна конференция във Висше строително училище. В тях се разбира склонност към проникване в същината на изследвания проблем, без устойчивост на интересите в теорията, което за специалността и не е от най-голямо значение. Обобщено **характерът на темите не навежда на изводи относно качеството им и към значими препоръки.**

- **Приноси и значимост на научните изследвания за науката и практиката**

Научните и научноприложни приноси на хабилитационния труд са:

- **Създаване на нови класификации, методи на изследване; значими художественотворчески постижения...**
- **Характер на приносите в Художественотворческата дейност:**

Налице е активно художествено творчество само по себе си – както и при всяко такова със съответна значимост на приносите за изкуството и културата. Кандидатът Аврамов

неколкократно е номиниран за награди, носител е на националната награда за скулптура на името на Иван Лазаров.

В този смисъл той би могъл да продължи активно да твори скулптура за ценителите на неговото разбиране и изяви, което е по-широко понятие за този вид, т.е. с по-точно определение като "изобразително/визуално изкуство"…

Общата характеристика на дейността на кандидата не доказва съответствие на изискванията за преподаване на скулптура в първото българско художествено училище – днес академия. Тя има своите традиции, успехи и кризи, но не бива да се превръща в място за своеволия на амбициозни автори с радикални идеи за образованието, за които не са налице съответни условия – единна за целия екип концепция и оценка на особеностите на реалните студенти.

Всъщност в страната вече съществуват повече училища, в които се изучава скулптура, възможно е в някое от тях идеята за "скулптура" да е близка до тази на Ивайло Аврамов. Нека той опита да приложи там това, което е осъществил в своята творческа дейност?!.

4. **<u>Учебно-преподавателска дейност</u>** (работа със студенти)

- ***АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ: асистент по "Скулптура в материал" за студентите по специалност Скулптура - 2 години; хоноруван преподавател по "Скулптура", "Рисуване", "Скулптура в материал" за различни специалности в НХА – 1 до 6 години. Краткосрочни ангажименти, без отзиви за резултатите, които да насърчат такава негова дейност.***
- ***ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ: няма данни за такава.***

Няма налични положителни данни, оценки и отзиви за преподавателската дейност на Ивайло Аврамов от значение за настоящия конкурс. Начинът, по който той си представя преподаването на скулптура е чужд на средата, програмите и традициите в НХА.

5. **<u>Критични бележки</u>**

Автор с присъствие в съвременната българска скулптура **Ивайло Аврамов не представя материали, от които да се направи извод за съответствие с нуждите в образованието на скулпторите.**

6. **<u>Личностни качества на кандидата в контекста на конкурса</u>**

Проучването на кандидата Ивайло Аврамов в контекста на педагогическата дейност не доказва качествата *диалогичност, колаборативност, способности за работа в екип, и ръководене на хора* – в случая особено работа с преподаватели и студенти.

7. <u>Лични впечатления</u>

Никога не съм имал случай лично да придобия впечатления от Ивайло Аврамов.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Кандидатът Ивайло Аврамов отговаря на формалните изисквания на ЗРАСБ, но предвид гореизложените оценки, установявайки несъответствие на представянето на кандидата на установената съвкупност от основания и критерии за *заемане на претендираната академична длъжност, декларирам ОТРИЦАТЕЛНО становище за* него и предлагам *<u>ДА НЕ БЪДЕ ИЗБРАН ЗА „ДОЦЕНТ”</u>* по *Професионално направление 8.2. Изобразително изкуство*, научна специалност 05.08.04 Изкуствознание и изобразително изкуство.

……

II. Кандидат гл. ас. д-р БОРИСЛАВ ДИМИТРОВ АЛЕКСИЕВ

1. <u>КРАТКИ БИОГРАФИЧНИ ДАННИ ЗА КАНДИДАТА</u>

Борислав Алексиев е завършил Националната художествена академия – специалност Скулптура с магистърска степен.

Кандидатът има изискваната преподавателска практика като хоноруван преподавател по скулптура, редовен асистент и главен асистент в катедра скулптура на НХА. Придобил е образователно-научна степен “доктор” по н.с. Изкуствознание и изобразително изкуство в НХА.

Той има значителен брой участия в различни изложби, носител е на награди. Участва и в симпозиуми и пленери. Ръководи и координира скулптурни проекти, студентски пленер в Шишковци и Кюстендил… Сътрудничи на проф. Крум Дамянов в неговите работи, реализира свои творби – кавалетни и монументални в обществени обекти.

Кандидатът Алексиев притежава значителен практически опит в широк диапазон на скулптурата.

Образованието и следдипломната квалификация, практиката и опитът на Алексиев са формирали един активен и изявен автор, който може да бъде изключително полезен като

преподавател във всичките направления на необходимите знания и умения, в съгласие с официалните изисквания и представените в преамбюла основания и критерии.

1. ОБЩО ОПИСАНИЕ НА ПРЕДСТАВЕНИТЕ МАТЕРИАЛИ

Представеният от кандидата Борислав Алексиев комплект хабилитационни материали е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на НХА, включва и необходимите документи. Кандидатът е приложил хабилитационен труд, резюме на труда, творческа автобиография, и Портфолио (Албумна част) и Наукометрична таблица.

3. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДЕЙНОСТТА НА КАНДИДАТ

3.1. Художественотворческа дейност:

а) участие в проекти;

Проектите, в които работи Борислав Алексиев са уъркшоп, студентски пленер, пленер в Козлодуй, проект "Скулптура на открито"…

б) Борислав Алексиев е **член на СБХ;**

в) Създаване на **произведения на изкуството;**

Авторът Алексиев е подготвен и практикува кавалетна и монументална скулптура. Той владее на високо ниво натурата, възпроизвежда човешката фигура отлично и с интерпретационно отношение, създавайки отлична традиционна скулптура, както и оригинална нова ("абстрактна") скулптура. При това без да напуска "разширеното" понятие за това изкуство…

Кандидатът участва в 29 изложби - самостоятелни и групови, в различни галерии, национални и общи... Друга негова типична активност е участие в 4 симпозиуми.

В личното си творчество кандидатът използва традиционни и съвсем нови технологии на високо професионално ниво, това прави и като ръководител на технологичната база на СБХ.

Без необходимото специализирано обучение по "Декоративно монументална скулптура", поради закриването на специализираната катедра Алексиев го компенсира с продължителната работа с проф. Крум Дамянов /дипломиран и с огромно творчество в жанра автор. Доказано кандидатът е придобил необходимите знания и умения, формирал е начин на мислене, както и значителен опит в тази особена сфера.

Алексиев създава самостоятелно три паметника.

Борислав Алексиев е носител на 4 награди за творбите си при участие в различни изложби. **Неговите качества като разбиране и широки и задълбочени знания за традиционната скулптура /"академична", дарбата да я развива и променя по свой начин са от съществено значение за преподавателската му работа. Но той работи и в**

абстрактния жанр на скулптурата, създавайки творби, които не напускат рамките на установените разбирания за нея.

3.2. Научна и научно приложна дейност

- **Хабилитационен труд**

Изследването е актуално, защото многото опити по света взаимно се допълват, особено в общата теория.

Прави се преглед на развитието на абстрактното изкуство – скулптура, което има общо теоретичен смисъл. В зададения контекст се развива личното за автора разбиране с цел творческо приложение в работите му.

В този случай то преследва творчески цели на автора, помага те да остават скулптура, да не излизат от (“разширено”) разбиране на понятието. Резултатите са оригинални и въздействащи.

- **Публикации**

Не са приложени данни.

- **Приноси и значимост на научните изследвания за науката и практиката**

Авторът познава добре състоянието на проблема абсракция и оценява творчески цитирания литературен материал.

Интерес представлява изборът на природни процеси и явления, които осмислят и предпоставят различните конкретни произведения. Оригинално е проучването на интерференцията във водна среда, а също и резултирането на експериментите в скулптурни обекти, прилагането на модерни 3Dмоделиране и принтиране. Използваните технологии и материали защитават идеите, мотивиращите идеи на творбите.

Хабилитационният труд допълва изследванията по проблема с оригиналност и приложимост…

Научни и научноприложни приноси на труда:

- Доказване с нови средства на съществени нови страни в съществуващи научни проблеми и теории;
- създаване на нови класификации, методи на изследване, нови конструкции, технологии...; значими художественотворчески постижения...

Характер на приносите за **внедряване**: методи, конструкции, технологии, схеми, художествено творчество и т.н. със значимост на приносите за науката и практиката.

Принос на автора е дигитализацията при моделирането на процесите и при изследването върху реално съществуващите творби. Тази нова тенденция е позната по принцип, но определено неуниверсална за всеки конкретен автор.

Оценката на хабилитационния труд като изследване и прилагането му в скулптурното творчество на Борислав Алексиев е най-висока. От неговата работа, знания и опит възникват необходимите качества и способности за преподавателска дейност.

4. **<u>Учебно-педагогическа дейност</u>** (работа със студенти)

- Аудиторна заетост: *преподаване на рисуване, етюд и композиция;*
- Извънаудиторна заетост: *ръководство на студентски пленер; въвеждане в технологиите в Технологичната база на СБХ.*

Гл. ас. д-р Борислав Алексиев владее широк диапазон на скулптурата – историческата традиция на пресъздаване на човешката фигура, с което би бил изключително полезен в обучението на студентите в съгласие с установените програми на НХА и катедра Скулптура, както и според предпоставените основания и критерии в преамбюла на Становището.

Той обогатява самия творчески процес за създаване на скулптурни форми като въвежда и съвременни дигитални методи. Така студентите могат да получат базова подготовка от утвърдения академичен модел, традиционен за НХА, но и да го направят на много по-високо и съвременно ниво.

Борислав Алексиев владее на изключително високо професионално ниво традиционните технологии за осъществяването на различни скулптурни форми. Тук той прави и свои открития, с които обогатява традицията. Всичко това би било неоценимо полезно при обучението на студентите – особено в контекста на остри дефицити и липси в образованието по скулптура.

Особено полезен той би бил с овладените начин на мислене, знания, умения и голям опит в т.нар. декоративно монументална скулптура.

5. **<u>Критични бележки</u>**

Не са налице.

6. **<u>Личностни качества на кандидата в контекста на конкурса</u>**

В контекста на **педагогическата дейност кандидатът Борислав Алексиев притежава качествата *диалогичност, колаборативност, способности за работа в екип, и ръководене на хора* – в случая особено работа с преподаватели и студенти.**

7. <u>Лични впечатления</u>

Притежавам важни и необходими лични впечатления от Борислав Алексиев. Кандидатът от много време е сътрудник на проф. Крум Дамянов, което лично наблюдавах и можех да оценявам. Работата му е професионално перфектна в изпълнителски аспект, но (особено в последните работи на майстора) и в процеса на изграждане на творбите. Това се отразява на тези работи, но спомага и за собственото израстване и оригиналната идентификация на Борислав. Днес кандидатът има собствени мислене, идеи и "стил".

Като рецензент на докторската дисертация на Алексиев мога категорично да заявя, че той е сериозен изследовател, с проникновено, съвременно и приносно знание, разбиране на съвременните тенденции и приложимост в практиката.

Като ръководител на творческата база на СБХ Борислав Алексиев допринася за най-качественото изпълнение на поръчваните творби, прилага най-нови техники и оригинални хрумвания…

Цялостното ми впечатление се следва от най-положителна качествена оценка в лично, академично и професионално отношение. Важни са социално-психологическите качества на този кандидат, доказаната му способност да работи в екип, с група, да ръководи хора…

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на **съответствието на представянето на кандидата на ЗРАСБ и установената съвкупност от основания и критерии за *заемане на претендираната академична длъжност*** убедено давам своята **ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА** за него и **предлагам гл. ас. д-р Борислав Алексиев ДА БЪДЕ ИЗБРАН за "ДОЦЕНТ" в професионално направление 8.2. Изобразително изкуство, научна специалност 05.08.04 Изкуствознание и изобразително изкуство – Скулптура.**

20 май 2025 г. Изготвил становището:

проф. дн. арх. Благовест Вълков